

INLOGGEN

Wageningen & Food Valley

VANDAAG 08:00

Wageningen wordt een verlengstuk van de voedingsindustrie

7

ARNE VAN DER WAL

Unilever verhuist zijn innovatiecentrum naar Wageningen. Onder leiding van bestuursvoorzitter Louise Fresco wordt Wageningen University & Research, een van de hoogst aangeschreven universiteiten ter wereld, steeds meer een gesubsidieerd onderzoekslaboratorium voor grote voedingsmultinationals.

De eerste grapjes werden al snel na het nieuws gemaakt. WUR is niet langer de afkorting van Wageningen University & Research, maar van Wageningen Unilever Research. Aanleiding was het nieuws van 6 oktober dat Unilever zijn productinnovatiecentrum in Vlaardingen opdoekt en in

Wageningen een nieuw onderzoekscentrum voor voeding gaat opzetten. *Food Valley*, zoals het cluster van voedingsbedrijven en onderzoeksinstituten rond de universiteit van Wageningen zichzelf noemt, krijgt er opnieuw een machtige speler in de voedingsindustrie bij.

Vanuit Unilever gezien is de verhuizing een begrijpelijke beslissing. De universiteit van Wageningen staat hoog aangeschreven en weet duizenden talentvolle studenten uit het buitenland aan te trekken. Wageningen is waarschijnlijk de meest internationale universiteit van Nederland. Voor een multinational opererend voedingsbedrijf is zo'n talentpool aantrekkelijk, helemaal als die talenten zijn opgeleid aan een universiteit van wereldfaam.

De komst van Unilever moet vooral een triomf zijn voor WUR-bestuursvoorzitter Louise Fresco

Maar de komst van Unilever moet vooral een triomf zijn voor Louise Fresco, bestuursvoorzitter van WUR. Zij is immers ook commissaris (sinds 2009) bij Unilever en voorzitter van het Corporate Responsibility Committee van het voedingsconcern. Het is slechts een van de vele activiteiten op haar imposante lijst van nevenfuncties, maar wel een doorslaggevende. Op het gebied van voedingsonderzoek heeft niemand in Nederland een

SHOUTS

uitgeroepen tot de mchtigste vrouw van Nederland op het gebied van onderwijs.

Gouden driehoek

Fresco heeft dikwijls te kennen gegeven een groot vertrouwen te hebben in de zogeheten 'gouden driehoek,' de samenwerking tussen bedrijven, kennisinstellingen en overheid. Ook heeft ze bij haar aantreden als bestuursvoorzitter van WUR gezegd zich zorgen te maken over het wantrouwen dat het grote publiek zou koesteren tegen de wetenschap in

het algemeen, en die op het gebied van voeding in het bijzonder. ‘Het herwinnen van vertrouwen in de wetenschap beschouw ik als een van mijn belangrijkste opdrachten,’ zei Fresco in een interview met *het Financieele Dagblad*.

“De media puilen uit met berichten over wetenschappelijk onderzoek dat door de voedingsindustrie blijkt te zijn gefinancierd – en gemanipuleerd”

Afgezien van de vraag of dat vertrouwen wel zo laag is – uit onderzoek van het Rathenau Instituut blijkt dat niet echt – heeft Fresco met betrekking tot ‘Wageningen’ gelijk: daar ligt een opdracht. Waar het label ‘onderzoek van Wageningen’ ooit gold als een onomstreden kwaliteitskeurmerk, wordt het tegenwoordig steeds vaker gezien als een *red flag*. Dat wantrouwen is deels te wijten aan de steeds inniger omhelzing – sommigen spreken van een wurggreep – van de universiteit door het bedrijfsleven. De media puilen uit met berichten over wetenschappelijk onderzoek dat door de voedingsindustrie blijkt te zijn gefinancierd – en gemanipuleerd. Dat leidt

SHOUTS

geïnformeerde, publiek.

Bedrijfsleven beïnvloedt onderzoek

In een enquête die Follow the Money enige tijd geleden hield onder 180 hoogleraren, zegt bijna 60 procent van de respondenten dat financiering door het bedrijfsleven doorslaggevend is bij het bepalen van hun onderzoeksonderwerpen. Dat is een verontrustende ontwikkeling. Het betekent dat onafhankelijk, fundamenteel wetenschappelijk onderzoek onder druk staat en dat ondernemingen invloed hebben op de vraagstelling

van onderzoek. Dat wordt aan de WUR naar eigen zeggen voor circa 70 procent met publieke gelden gefinancierd, maar in de praktijk blijkt het gat van 30 procent dus steeds meer bepalend voor de keuze het onderzoeksonderwerp en de vraagstelling.

Natuurlijk, die ontwikkeling was al lang ingezet vóór de komst van Fresco als bestuursvoorzitter van de WUR in 2014. Die speelt zich af aan alle universiteiten van Nederland, maar WUR spant de kroon. Fresco's voorganger Aalt Dijkhuizen zag de universiteit als een 'katalysator' voor het concept van een op Silicon Valley geïnspireerde Food Valley. Dat is een behoorlijk succes geworden.

Onafhankelijk fundamenteel onderzoek staat onder druk en ondernemingen hebben invloed op de vraagstelling

De regio Wageningen slaagt erin om met een combinatie van de aanwezige kennis en wetenschappelijke infrastructuur, R&D-subsidies, fiscale voordelen, lage grondprijzen en een uitgekiende marketing en lobbystrategie internationaal opererende voedingsbedrijven aan te trekken. Daar zitten veelbelovende innovatieve startups tussen, ook al komt de

op de universiteitscampus — en het Chinese zuivelconcern Yili zetten er met hun onderzoekscentra de toon. Unilever doet daar over enkele jaren een schepje bovenop.

Met de komst van Unilever schakelt Fresco de door haar geprezen publiek-private samenwerking nog een tandje hoger. Ze *schwärmt* met de mogelijkheden die dat de universiteit biedt, maar lijkt blind voor de risico's. Typerend voor haar denken is de merkwaardige NRC-column die ze onlangs schreef en waarin ze de overname van Monsanto door Bayer verdedigde. Fresco vergeleek de concentratie in de voedingssector met de

dominantie van bedrijven zoals Google en die in de telecom. Die zou volgens haar op geen enkele tegenstand stuiten. Waarom is men altijd zo kritisch als er sprake is van schaalvergroting in de voedingssector, klaagde Fresco. Klein betekent toch niet automatisch goed? De zorgen over de machtsconcentratie in de agri-voedingsindustrie wimpelde ze weg.

Fusie Monsanto-Bayer

De fusie, zo stelde ze, zou volgens 'EU-rapportages' niet veel aan de huidige situatie veranderen. Fresco laat in het midden welke rapportages dat zijn, maar ongetwijfeld heeft ze enkele in gedachten. Fresco is immers ook lid van de Agricultural Markets Task Force, een van de instellingen in de Europese Unie die zich bezighouden met voeding. Die task force bestudeert de voedingsmarkt en bestaat uit twaalf leden. Fresco zit er aan tafel met mensen zoals de vice-bestuursvoorzitter van het Franse supermarkt concern van Carrefour, de coördinator van de melkveehouders van de Italiaanse Alleanze Cooperative Italiana, de ceo van de Ierse United Dairy Farmers, de voormalige voorzitter van het Duitse vleesconcern Westfleisch en een Zweedse adviseur op het gebied van grondstoffenhandel. Die task force is bepaald geen onafhankelijk orgaan dat het Europees algemeen belang vertegenwoordigt, laat staan dé markt. Het consumentenbelang blinkt er door afwezigheid, de agri-industriële belangen staan er centraal.

SHOUTS

"De Agricultural Markets Task Force, waarvan Louise Fresco lid is, is bepaald geen onafhankelijk orgaan dat het Europees algemeen belang vertegenwoordigt"

Volgens Fresco draait het straks bij Bayer-Monsanto vooral om big data, en niet om de wens de markt te domineren. Ze stelt: ‘Het nieuwe business model [van Bayer-Monsanto, red.] is de levering van gedetailleerde voorspellingen over klimaat en bodem, kansen op ziekten en plagen gekoppeld aan genetica, vertaald naar aangepaste producten. Daarmee wordt Bayer-Monsanto een agrarische dienstverlener zonder weerga.’

Dat laatste klopt, maar de vraag is wat de wetenschap – die Fresco als WUR-bestuursvoorzitter ook vertegenwoordigt – opschiet met de geprivatiseerde handel in gegevens. Juist fundamenteel wetenschappelijk onderzoek is gebaat bij een open uitwisseling van beschikbare data. Wageningen met zijn enorme reservoir aan kennis zou daar een rol in kunnen spelen, maar zal in de toekomst steeds vaker buitenspel worden gezet door een concern dat niet het algemeen belang, maar dat van zijn aandeelhouders dient. In tegenstelling tot haar eigen wetenschappelijke staf, ziet Fresco daar echter geen enkel gevaar in.

En wat doet de politiek?

Van de politiek valt op dit gebied niets te verwachten. Staatssecretaris Sander Dekker van OCW roept om de haverklap dat wetenschap ‘uiteindelijk bij [moet] dragen aan het oplossen van maatschappelijke vraagstukken. Aan het aanjagen van onze economie.’

SHOUTS

dienstverlener zonder weerga’

Dat is op zijn zachtst gezegd een simpele voorstelling van zaken. De gevolgen voor de fundamenteel-wetenschappelijke praktijk in Nederland laten zich raden. Het leidt er bijvoorbeeld toe dat in elke onderzoeksaanvraag, zelfs die voor fundamenteel onderzoek, een zogeheten ‘implementation’ dient te zitten. Hierin moeten onderzoekers uitleggen hoe hun onderzoek van waarde zal zijn voor de maatschappij,

lees het bedrijfsleven. Ze mogen ook melden dat hun onderzoek uitsluitend met de wetenschappelijke wereld zal worden gedeeld, maar in de praktijk levert dit vaak een lagere score – en dus een kleinere kans op financiering – op. ‘Veel wetenschappers presenteren dus onderzoeksvoorstellen die heel goed toepasbaar lijken, maar dat in wezen niet zijn en tegelijkertijd op fundamenteel vlak beter hadden kunnen zijn,’ zegt een wetenschappelijk onderzoeker.

Het topsectorenbeleid van Nederland – voeding is bestempeld tot zo’n topsector – bevoordeelt vooral grote ondernemingen. Wetenschappelijk onderzoek moet in dienst staan van zo’n topsector. Wat daarbuiten valt komt niet of heel moeilijk in aanmerking voor financiering.

Het is bijna een wonder dat in een klimaat waarin vanuit de overheid met openlijk dedain wordt gedacht over wetenschappelijk onderzoek een Nederlander nog af en toe wordt onderscheiden met een Nobelprijs. Fundamenteel wetenschappelijk onderzoek kán een grote maatschappelijke impact hebben, maar dat staat zelden vooraf vast. Nobelprijswinnaar chemie Ben Feringa zei daar in een interview met NRC dit over: ‘Je werkt aan het front. Voor ons ligt een niemandsland. Een oneindige ruimte om te ontdekken.’ En, zegt Feringa, af en toe struikel je. Dat hoort erbij. Maar: ‘Als je niet investeert, niet werkt aan het wetenschappelijk front, dan heb je geen toekomst.’

SHOUTS

Als je niet investeert, niet werkt aan het wetenschappelijk front, dan heb je geen toekomst'

Met bestuurders zoals Fresco ziet de toekomst van fundamenteel onderzoek er in Wageningen niet al te rooskleurig uit. Het ‘niemandsland’ is ingeruild voor een vallei ‘*full of matchmaking opportunities*’ waar grote ondernemingen in toenemende mate bepalen waarnaar onderzoek wordt gedaan. Door de privaat-publieke ‘samenwerking’ verandert Wageningen

van een hoog aangeschreven instituut in een goedkoop research-lab voor ondernemingen. Wageningen is de natte droom van de kaste van boekhouders die ons land regeert. Die beschouwt wetenschap en cultuur als niet veel meer dan een glijmiddel voor export en handel. Uiteindelijk, zoals Nobelprijswinnaar Ben Feringa het uitdrukte, heb je dan geen toekomst.

» Niet goed? Vraag je € 0,29 terug.

Powered by » **Blendle**

Ingelogd met meijers.hans@gmail.com ▾

WAGENINGEN & FOOD VALLEY

UNILEVER

WAGENINGEN UNIVERSITEIT

LOUISE FRESCO

FOOD VALLEY

GERELATEERDE ARTIKELEN

23 MAART 14:15

De 'Food Valley' van Wageningen moet beter gevoed worden

SHOUTS

16 SEPTEMBER 2015 06:30

Waarom slikken we dit allemaal?

25 JUNI 2015 09:00

Grootste expo op aarde mist Nederlandse visie op duurzame voeding

7 REACTIES

OM EEN REACTIE TE PLAATSEN MOET JE BETALEND LID ZIJN [INLOGGEN](#)

PLATFORM VOOR ONDERZOEKSJOURNALISTIEK

Op de hoogte blijven van ons belangrijkste nieuws? Meld je aan voor de wekelijkse nieuwsbrief:

[OVER FTM](#) [AUTEURS](#) [VOORWAARDEN](#) [VEELGESTELDE VRAGEN](#)

TIP DE REDACTIE

SHOUTS

Hosting door:

evoswitch